

۹۱۱

۱۴۴۲۴۴
۹۴۱۱۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امنیت اقلیت‌های دینی

در اسلام

اعظم طاهریان

انتشارات حبله روده

۱۳۹۴

سرساوه	: طاهريان، اعظم، ۱۳۴۹-
عنوان و نام پديدآور	: امنيت اقليت‌هاي ديني در اسلام / اعظم طاهريان.
مشخصات نشر	: سمنان، انتشارات حبله رود، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهري	: ۱۶۵ ص.
شابک	: ۲-۲۳-۷۶۴۴-۶۰۰-۹۷۸: ۸۰۰۰۰ ريال
وضعيت فهرست‌نويسي	: فيبا
يادداشت	: کتابنامه: ص ۱۶۲-۱۶۵.
موضوع	: اقليت‌هاي ديني -- وضع حقوقی و قوانين -- کشورهاي اسلامي
موضوع	: اقليت‌هاي ديني
موضوع	: اهل ذمه
موضوع	: اقليت‌هاي ديني (فقه)
رده‌بندي کنگره	: ۱۳۹۴ الف ۲ ط ۱۹۶/۴ BP
رده‌بندي ديويي	: ۳۷۷/۲۹۷
شماره کتابشناسي ملي	: ۳۸۹۹۳۸۳۰

انتشارات حبله رود

سمنان، بلوار ولی عصر، جنب مسجد آل محمد (ص)

www.hablerood.ir

امنيت اقليت‌هاي ديني در اسلام

اعظم طاهريان

صفحه‌آرایی: محمد تقی رهبری فرد

چاپ نخست، ۱۳۹۴

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: هشت هزار تومان

چاپ و صحافی: زلال کوثر قم

طرح روی جلد: شرکت تبلیغاتی سیاه مشق

شابک: ۲-۲۳-۷۶۴۴-۶۰۰-۹۷۸

۱۴۴۸۸۸

فهرست مطالب

۱	مقدمه.....
۳	فصل اول: کلیات.....
۵	پیشگفتار.....
۸	بخش اول: معنا و مفهوم اقلیت.....
۸	گفتار اول: مفهوم لغوی اقلیت.....
۹	گفتار دوم: مفهوم اصطلاحی اقلیت‌های دینی.....
۱۰	گفتار سوم: اقلیت‌های دینی در قرآن.....
۱۲	گفتار چهارم: اقلیت‌های دینی در سیره نبوی.....
۱۶	گفتار پنجم: اقلیت‌های دینی در سیره علوی و ائمه اطهار.....
۱۸	گفتار ششم: رویکرد معاصرین با اقلیت‌های دینی.....
۲۱	بخش دوم: اقلیت‌های دینی به لحاظ تاریخی.....
۲۱	گفتار اول: مجوس (زرتشت).....
۲۱	مبحث اول: واژه مجوس و زرتشت.....
۲۳	مبحث دوم: تاریخچه مجوس.....
۲۵	مبحث سوم: نظام خانوادگی در زرتشت.....
۲۶	مبحث چهارم: ثنویت در مجوس.....
۲۸	مبحث پنجم: کتب مقدسه.....
۳۰	مبحث ششم: آیات نازل شده در رابطه با مجوسیان.....
۳۱	گفتار دوم: صابین.....
۳۱	مبحث اول: واژه صابین.....
۳۱	مبحث دوم: تاریخچه صابین.....
۳۳	مبحث سوم: کتب مقدسه صابین.....
۳۵	مبحث چهارم: صابین در قرآن.....
۳۹	مبحث پنجم: صابین و قانون اساسی.....
۴۰	گفتار سوم: یهود.....
۴۰	مبحث اول: تاریخچه یهود.....
۴۱	مبحث دوم: وجه تسمیه واژه یهود.....
۴۱	مبحث سوم: یهود در ایران.....
۴۲	مبحث چهارم: فرقه‌های یهود.....
۴۳	مبحث پنجم: برخی از اعتقادات و آداب یهود.....

۴۴	مبحث ششم: کتب مقدسه یهود
۴۵	مبحث هفتم: ارشاد قرآن در رابطه با تورات
۴۶	گفتار چهارم: نصاری
۴۶	مبحث اول: تاریخچه نصاری و مسیح
۴۸	مبحث دوم: فرقه‌های مسیحیت
۴۸	مبحث سوم: کتب مقدسه
۵۱	مبحث چهارم: آیدای دال بر کتابی بودن مجوس در کنار نصاری و یهود
۵۳	بخش سوم: تقسیم بندی اقلیت‌ها از دیدگاه‌های گوناگون
۵۳	گفتار اول: قانون اساسی و اقلیت‌های دینی
۵۸	گفتار دوم: فقه اسلامی و اقلیت‌های دینی
۶۲	مبحث اول: ماهیت قرارداد ذمه و مفاد آن
۶۲	مبحث دوم: تعریف جزیه یا خراج
۶۳	مبحث سوم: وجوب جزیه در قرآن
۶۵	مبحث چهارم: دریافت جزیه از است برست از نظر مذاهب خمس
۶۵	مبحث پنجم: میزان و کثرت جزیه
۶۶	مبحث ششم: مشمولین پرداخت جزیه
۶۶	مبحث هفتم: مشمولین عدم پرداخت جزیه
۶۸	مبحث هشتم: شرایط جزیه
۷۰	گفتار سوم: سازمان ملل و اقلیت‌های دینی
۷۳	فصل دوم: اموال اقلیت‌های دینی
۷۵	مقدمه
۷۶	بخش اول: حقوق مدنی اهل ذمه
۷۶	گفتار: احوال شخصیه
۷۶	مبحث اول: ارث بردن غیرمسلمان
۷۷	۱- نظر فقها در مورد ارث بردن اقلیت‌ها از مسلمانان
۷۷	۲- نظر فقها در مورد ارث بردن مسلمانان از اقلیت‌ها
۷۸	۳- نظر فقها در مورد ارث بردن مرتد
۷۹	۴- قانون مدنی و ارث اقلیت‌ها
۷۹	۵- میراث ذمی عهد شکن
۸۰	۶- میراث اهل ملل
۸۱	مبحث دوم: وصیت برای غیرمسلمان

۱- نظر فقهای شیعه در وصیت مسلمان نسبت به کافر.....	۸۱
۲- وصیت کافر ذمی برای مسلمان یا کافر ذمی.....	۸۴
۳- نظر فقهای مذاهب اربعه در وصیت مسلمان نسبت به کافر.....	۸۴
۴- وصی قرار دادن کافر توسط مسلمان.....	۸۵
۵- قانون مدنی در باب وصیت اقلیت‌ها.....	۸۶
مبحث سوم: نکاح با غیرمسلمان.....	۸۷
۱- نکاح با غیرمسلمان از نظر شهید ثانی.....	۸۷
۲- نکاح با غیرمسلمان از نظر دیگر فقهای عامه و خاصه.....	۸۸
۳- وضعیت نکاح در صورت ارتداد یکی از زوجین.....	۸۹
۴- وضعیت نکاح در صورت مسلمان شدن یکی از زوجین.....	۹۱
۵- نکاح با غیرمسلمان از نظر قانون مدنی.....	۹۲
۶- نفقه و مهریه ذمه.....	۹۳
مبحث چهارم: طلاق.....	۹۶
بخش دوم: سایر قراردادهای و مسؤولیت‌های مدنی.....	۹۸
گفتار اول- وکالت.....	۹۸
گفتار دوم - ضمان.....	۹۹
گفتار سوم - وقف.....	۱۰۰
بخش سوم: آئین دادرسی اهل کتاب.....	۱۰۲
گفتار اول: حق ترافع قضایی یا رجوع به محاکم اسلامی.....	۱۰۲
گفتار دوم: شهادت اهل کتاب در دادگاه اسلامی.....	۱۰۵
گفتار سوم: شهادت کافر حربی.....	۱۰۷
گفتار چهارم: اقدام علیه نظم و آسایش عمومی.....	۱۰۷
فصل سوم: جان اقلیت‌های دینی.....	۱۰۹
مقدمه: حقوق کیفری اقلیت‌های دینی.....	۱۱۱
بخش اول: حدود.....	۱۱۳
گفتار اول: حد زنا.....	۱۱۳
گفتار دوم: حد لواط و مساحقه.....	۱۱۴
گفتار سوم: حد قوادی.....	۱۱۶
گفتار چهارم: حد قذف.....	۱۱۷
مبحث اول: قذف مادر کافر فرد مسلمان.....	۱۱۸
مبحث دوم: قذف کافر توسط مسلمان.....	۱۱۸

۱۱۹	مبحث سوم: قذف مسلمان توسط کافر
۱۱۹	مبحث چهارم: قذف مادر مسلمان فرد کافر، توسط مسلمان
۱۲۰	گفتار پنجم: حله مسکر
۱۲۲	گفتار ششم: حله محاربه و افساد فی الارض
۱۲۶	گفتار هفتم: حله سرقت
۱۲۶	مبحث اول: سرقت، غضب و حق الله
۱۲۷	مبحث دوم: سرقت و حق الناس
۱۳۰	بخش دوم: قصاص
۱۳۱	گفتار اول: نظر فقهای شیعه در قتل کافر توسط مسلمان
۱۳۲	گفتار دوم: ملاک تشخیص عادت مسلمان در قتل غیر مسلمان
۱۳۳	گفتار سوم: بررسی ماده ۲۰۷ و ۲۱۰ مجازات اسلامی
۱۳۵	گفتار چهارم: قتل مسلمان توسط کافر ذمی
۱۳۷	بخش سوم: دیات
۱۳۷	گفتار اول: تعریف دیه
۱۳۹	گفتار دوم: نظر فقهای شیعه در مورد دیه قتل غیر مسلمان
۱۴۰	گفتار سوم: دیه اهل ذمه قاتل اهل ذمه در قانون مجازات اسلامی
۱۴۱	گفتار چهارم: دلیل استثناء شدن کافر ذمی از کافر حوبی در قصاص
۱۴۲	گفتار پنجم: دیه قتل غیر مسلمان از منظر قانون مجازات اسلامی
۱۴۳	گفتار ششم: مذاهب اربعه و دیه غیر مسلمان
۱۴۶	بخش چهارم: تعزیرات
۱۴۶	گفتار اول: تعریف تعزیرات
۱۴۶	گفتار دوم: تعزیر ساحر غیر مسلمان
۱۴۷	گفتار سوم: تعزیر مسلمان به خاطر قتل کافر در ماده قانونی ۲۰۷
۱۴۹	فصل چهارم: نتایج و راهکارها
۱۵۲	بخش اول: قاعده نفی سبیل
۱۵۳	گفتار: مستندات قاعده
۱۵۶	ضمیمه: عدالت اجتماعی و اقلیت ها
۱۵۸	بخش دوم: نتیجه و راهکارها
۱۶۲	منابع و مأخذ
۱۶۲	الف: منابع فارسی
۱۶۴	ب: منابع عربی

مقدمه

مطابق آموزه‌های فقهی که مستنبط از مبانی‌ای همچون آیات ۸ و ۹ سوره ممتحنه و نیز پاره‌ای روایات می‌باشد کفار ذمی یا اهل کتاب (یهودیان - مسیحیان - زرتشتیان) موسوم به اقلیت‌های دینی، در جامعه اسلامی در کنار مسلمانان با کمال آرامش و آسایش به عنوان «معاهد» و «هم‌پیمان» از تابعیت آن کشور بهره‌مند بوده و تحت ضوابط خاصی که در فقه امامیه برای آنان ترسیم گردیده و در اصول قانونی نیز از جمله اصل ۱۳ و ۶۷ قانون اساسی و دیگر مستندات قانونی اسم از حقوقی و کیفری تبلور کرده است از یک سری حقوق و آزادی‌ها برخوردار بوده و تحت شرایط خاصی اموال آنان محترم دانسته شده است.

نظام حقوق اسلام، نه تنها وظیفه بیگانگان مقیم دارالاسلام را معین کرده است بلکه وظیفه مسلمانانی را هم که به صورت قانونی، چه دائم و چه موقت در کشورهای اسلامی به عنوان بیگانه اقامت گزیده است معین نموده و آنان را مکلف به رعایت قوانینی نموده است.

اقلیت‌های دینی یا اهل ذمه، در برابر دو تعهد اساسی؛ یعنی پرداخت جزیه و التزام به مقررات جامعه اسلامی تقریباً از تمامی حقوقی که برای مسلمانان ثابت است برخوردار می‌شوند؛ هم جان و مال آنان همچون مسلمانان از مصونیت برخوردار است تا آنجا که بر دولت اسلامی است که از آنان دفاع کند، وهم به لحاظ فعالیت‌های اقتصادی، اشتغال، صنعت و تجارت نیز از آزادی زیادی بهره‌مند هستند؛ افزون بر همه این حقوق و آزادی‌های شناخته‌شده برای اقلیت‌ها، توصیه مؤکد و الزام‌آوری بر حسن سلوک و رفتار مسلمانان با اهل ذمه وجود دارد.

امروزه حقوق اقلیت‌ها از موضوعات مورد بحث و مناقشه در محافل علمی است و نظام جمهوری اسلامی ایران علیرغم آزادی‌های فراوانی که نسبت به اقلیت‌ها در جامعه فراهم نموده

است، همواره از سوی نظام بین الملل مورد پرسش، انتقاد و بازخواست و تحت فشار بوده، درحالی که نهادهای بین المللی رعایت حقوق اقلیت ها و تبعیض قائل نشدن نسبت به آنها را ظاهراً سخت مورد توجه و در بحث حقوق بشری مطرح نموده اند و تمهیداتی نیز برای رعایت حقوق اقلیت ها و تأمین همزیستی مسالمت آمیز اقوام مختلف اندیشیده اند؛ ولی علیرغم آن، گاه جهان در مناطق غیر از ایران مخصوصاً در این دهه اخیر شاهد برخوردهای خصمانه و خشونت بار و ویوانگه نژادهای مختلف و یا اقدام گروه اکثریت برای پاک سازی قومی اقلیت بوده است، در این مجموعه ضمن ترسیم سیمایی از جایگاه اهل کتاب در دین اسلام، وضعیت مسائل مختلف مربوط به حقوق مالی و نیز حقوق کیفری اقلیت ها از منظر فقه امامیه با نیم نگاهی به حقوق موضوعه مورد بررسی و کنکاش قرار گرفته است.

از خداوند منان خواستارم که این تلاش ناچیز را که با قصد تدوین احکام الهی مربوط به اقلیت های دینی شکل گرفته را بپذیرد و به عنوان باقیات صالحاتی باشد که موجبات شادی روح مادر عزیزم شادروان ام البنین کاشیان که مشوق بنده در امر پژوهش بودند، گردد.

در پایان شرط ادب می دانم که از پدر عزیزم و استاد گرانقدر جناب آقای دکتر مسجدسرائی که با طرح این موضوع بنده را به پژوهش در این زمینه ترغیب و راهنمایی نمودند، همچنین استاد فرزانه جناب آقای دکتر محمد جعفری هرندی تشکر و قدردانی نمایم.

تابستان ۱۳۹۴

اعظم طاهریان

Az_taherian@yahoo.com